

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKO
DRUŠTVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

HELVETAS
SRB

Gradanske
inicijative

ANALIZA LOKALNE POLITIKE UPRAVLJANJA OTPADOM U OPŠTINI RAŠKA

Milena Dikić
Eko klub – Zeleni putokazi

Raška, decembar 2021.

Analiza lokalne politike upravljanja otpadom u opštini Raška je nastala u okviru projekta „Oplaneti se! Zelena lista za zeleni dijalog“ koji realizuje Savez ekoloških organizacija „Zelena lista Srbije“. Projekat je deo programa ACT-a „Javno zagovaranje mreža OCD 2020“ i podržan je od konzorcijuma koji čine Helvetas i Građanske inicijative.

Izradom ove analize doprinosi se ostvarenju specifičnog cilja projekta: Povećati informisanost javnosti o javnoj politici i praksi upravljanja otpadom u odabranim lokalnim zajednicama i na nacionalnom nivou.

Ocena nivoa ispunjenosti indikatora kreće se u opsegu od 0 (min) – 3 (max).

Indikator 1.1. - JLS ima izgrađenu sanitarnu deponiju ili je deo regionalnog sistema upravljanja otpadom (regionalnog deponovanja otpada); JLS je pripremila planski osnov i obezbedila sredstva za sanaciju nesanitarne deponije (ukoliko deponija nije izgrađena).

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma 1.1. JLS je u postupku izrade dokumentacije za izgradnju sanitarne deponije/sanaciju nesanitarne deponije i izradila je bar prethodnu studiju opravdanosti.

Dodatne informacije - JLS je od 2011. učestvovala u nizu različitih pokušaja izgradnje regionalne sanitarne deponije. U 2016. potpisan je Sporazum o zajedničkom vršenju poslova upravljanja komunalnim otpadom "Region Kraljevo". Nakon izveštaja o studiji izvodljivosti JLS je 15.9.2020. donela Odluku o istupanju opštine Raška iz sporazuma o zajedničkom vršenju poslova upravljanja komunalnim otpadom „Region Kraljevo“ i iz Društva sa ograničenom odgovornošću za upravljanje čvrstim otpadom na teritoriji grada Kraljevo i opština Vrnjačka Banja, Paradin, Raška, Trstenik.

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 1.1. JLS je u postupku izgradnje sanitarne deponije (ima izrađenu studiju opravdanosti sa generalnim projektom i studiju procene uticaja na životnu sredinu).

Dodatne informacije - Urađen projekat sanacije postojeće nesanitarne deponije. Potpisan je memorandum o saradnji i Odluka o usvajanju memoranduma o saradnji u oblasti upravljanja otpadom za opštine Raška i Tutin i grad Novi Pazar. 17.9.2021.g. je realizovana Nabavka usluge Izrada projektne tehničke dokumentacije za uspostavljanje regionalnog sistema upravljanja otpadom za opštine Raška i Tutin i grad Novi Pazar (404-1136/2021 - Fakultet za primenjenu ekologiju „FUTURA“ i GREEN IPA INSTITUTE DOO BEOGRAD-VOŽDOVAC).

Indikator 1.2. - JLS redovno izrađuje izveštaj o realizaciji lokalnog plana upravljanja otpadom, razmatra izveštaj pred lokalnom skupštinom i dostavlja ga Agenciji za zaštitu životne sredine.

Nivo ispunjenosti - ocena (0) - NEPRIHVATLJIVO - JLS je izradila manje od 5 izveštaja o realizaciji lokalnog plana upravljanja otpadom u poslednjih 10 godina (2010 – 2020).

Dodatne informacije - Opštinsko veđe opštine Raška je 2010.g. usvojilo Lokalni plan upravljanja otpadom za period 2010 - 2020 i naložilo Odseku za urbanizam, stambeno komunalne poslove i zaštitu životne sredine usklađivanje plana sa diskusijama vednika. Plan nikada nije usvojen na nekoj od sednica Skupštine opštine Raška zbog promene vlasti na zakazanoj sednici 21.10.2010. U međuvremenu se pristupilo regionalnoj saradnji upravljanja komunalnim otpadom "Region Kraljevo" i čekalo se na izradu regionalnog plana upravljanja otpadom kako bi prilagodili lokalni plan.

Indikator 1.3. - JLS (komunalno preduzede koje je zaduženo za upravljanje otpadom) redovno prikuplja podatke o sastavu i količini komunalnog otpada (vrsti, količini, poreklu, karakterizaciji i klasifikaciji, sastavu, skladištenju, transportu, uvozu, izvozu, tretmanu, odnosno ponovnom iskorišćenju i odlaganju nastalog otpada) i izveštava Agenciju za zaštitu životne sredine.

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma 1.3. Podaci o količini i sastavu komunalnog otpada nisu ažurirani u poslednjih godinu dana.

Dodatne informacije - Količina otpada, morfološki sastav i gustina otpada koji se odlaže na deponiju urađena je u martu 2019. u okviru Plana prilagođavanja rada deponije i upravljanja otpadom za deponiju razdolje od strane JKP "Raška".

Indikator 1.4. - Služba za upravljanje otpadom u JLS je samostalna funkcionalna i administrativna jedinica sa dovoljnim brojem zaposlenih, kvalifikovanim za poslove upravljanja otpadom; Inspektor za zaštitu životne (na nivou JLS) nije istovremeno i službenik koji obavlja upravne poslove u vezi sa upravljanjem otpadom.

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 1.4. u odeljenju za zaštitu životne sredine zaposlena je najmanje jedna osoba koja istovremeno nije i inspektor zaštite životne sredine i stručna je za oblast upravljanja otpadom; odsek za zaštitu životne sredine nije u okviru odeljenja za urbanizam.

Dodatne informacije - Saradnik za ZŽS je zaposlen u Odseku za urbanizam, stambeno komunalne poslove i zaštitu životne sredine a inspektor zaštite životne sredine u Odseku za investicije.

Indikator 1.6. - Uspostavljen je registar dozvola za upravljanje neopasnim otpadom.

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 1.6. JLS je izradila registar dozvola za upravljanje otpadom (u štampanoj formi) ali registar nije ažuriran u poslednjih godinu dana; više od 75% operatera posluje u skladu sa izdatom dozvolom i izveštava o količinama i sastavu otpada; inspeksijski nadzor je sproveden u više od 75% slučajeva.

Dodatne informacije - Registar izdatih dozvola u štampanom obliku kod saradnika za ZŽS. Plan pregleda operatera otpada za svaku godinu izrađuje ekološki inspektor.

Indikator 2.1. - JLS ima važedi lokalni plan upravljanja otpadom.

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma 2.1. JLS je započela izradu novog lokalnog plana (u slučaju da je prethodni istekao 2015. godine ili kasnije) ali ne poštuje utvrđene rokove i kasni sa usvajanjem; JLS nije pokrenula reviziju lokalnog plana iako značajno zaostaje u ostvarenju ciljeva.

Dodatne informacije - JLS kasni sa izradom lokalnog plana upravljanja otpadom koji je istekao 2020.g. U toku je priprema odluke o pristupanju izradi plana koja de se uskoro usvojiti na organima JLS.

Indikator 2.2. - Nivo ostvarenosti ciljeva i predviđenih mera iz lokalnog plana upravljanja otpadom i pouzdanosti podataka o vrstama, količinama i poreklu otpada na teritoriji JLS: - % recikliranog komunalnog otpada; - % smanjenja količine biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu; - % ambalažnog otpada u komunalnom otpadu; - mere sanacije neuređenih deponija; - ostvarenost mera nadzora i pradenja.

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma 2.2. podaci o količini recikliranog

komunalnog otpada i/ili količini deponovanog biorazgradivog i ambalažnog otpada postoje ali nisu pribavljeni na osnovu sistematskog ispitivanja sastava komunalnog otpada i analize morfološkog sastava otpada; podaci su stariji od 5 godina; u planu postoje ciljevi za reciklažu i/ili smanjenje količine komunalnog, biorazgradivog i ambalažnog otpada ali nisu precizno utvrđeni ili nisu merljivi ; 35-50% deponovanog komunalnog otpada čini biorazgradivi otpad; ostvareno je 50-80% postavljenog cilja za odvajanje ambalažnog otpada;

Dodatne informacije - U planu je recikliranje komunalnog otpada, biorazgradivog i ambalažnog otpada u okviru budude sanitarne deponije.

Indikator 2.3. JLS - (zajedno sa susednim JLS) ima usvojen, važedi regionalni plan upravljanja otpadom.

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma 2.3. rok za usvajanje regionalnog plana istekao je pre tri godine a plan nije usvojen; regionalni plan je usvojen ali više od godina dana se ne sprovodi i/ili postoje značajna kašnjenja u sprovođenju planiranih aktivnosti.

Dodatne informacije - Konačna verzija Regionalnog plana upravljanja otpadom za region Kraljevo nije urađena. Urađen samo uvodni izveštaj 2017. iz razloga što nisu bile usaglašene procedure za izradu istog po našim zakonskim procedurama, ved po Francuskim, čija je firma bila finansijer izrade dokumentacije. Pored navedenog, konačna lokacija za regionalnu deponiju nije bila određena.

Indikator 3.1. - Stanje deponije na koju komunalni otpad odlaže vršilac komunalne delatnosti.

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 3.1. deponija zadovoljava tehničke uslove i poseduje odgovarajuću dozvolu; na deponiji se vrši razdvajanje ambalažnog, biorazgradivog i opasnog otpada; na deponiji postoji vaga za merenje količine otpada i merenje i evidencija se redovno vrše;

Dodatne informacije - Deponija zadovoljava tehničke uslove na osnovu Mišljenja o dostavljenom Planu prilagođavanja rada deponije i upravljanja otpadom za deponiju "Razdolje" . Na deponiji se ne vrši razdvajanje otpada.

Indikator 3.2. - Broj uklonjenih i saniranih divljih deponija (u odnosu na ukupan broj evidentiranih divljih deponija na teritoriji opštine).

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 3.2. JLS sprovodi evidenciju divljih deponija i kontinuirano vrši njihovo uklanjanje; JLS redovno ažurira izveštaj o broju i lokaciji divljih deponija i dostavlja izveštaj Agenciji za zaštitu životne sredine.

Dodatne informacije - Redovno se dostavlja obrazac za divlje deponije AZŽS. Divlje deponije se od 2016. redovno čiste prema godišnjem programu Komisije za zaštitu i unapređenje životne sredine (500.000 - 700.000 din na godišnjem nivou). U 2021. realizovan je projekat čišćenja određenog broja divljih deponija i u saradnji sa Ministarstvom zaštite životne sredine u vrednosti od 1.600.000. Na seoskom području u blizini divljih deponija, u proteklih 8 godina, postavljeno 165 kontejnera (zapremine 1,1m³ i 5m³). Subvencije JKP "Raška" za iznošenje smeđa sa seoskog područja iznose oko 11.000.000 dinara na godišnjem nivou. Prethodne 3 godine u funkciji je bila i transfer stanica za kabasti otpad u najvedem prigradskom naselju "Supnje" gde se inače nalazio najvedi broj divljih deponija.

Indikator 3.3. - % pokrivenosti teritorije JLS uslugom sakupljanja, transporta i odlaganja otpada.

Nivo ispunjenosti - ocena (2) - U skladu sa zakonom 3.3. Uslugom sakupljanja otpada pokrivene su sve urbane sredine i više od 70% ruralnih naselja.

Dodatne informacije - Ukoliko bi se podaci odnosili na procenat broja stanovnika (ne na površinu teritorije) u ruralnim naseljima koji je pokriven sistemom sakupljanja otpada onda je taj procenat oko 90%.

Indikator 3.4. - JLS je uspostavila uslugu razdvajanja reciklabilnog otpada iz domaćinstava.

Nivo ispunjenosti - ocena (0) - Neprihvatljivo - Uopšte nije omogućeno razdvajanje ambalažnog otpada na mestu nastanaka; ne postoji odvojeno sakupljanje ambalažnog i komunalnog otpada (sve ide u isti kamion i na istu deponiju) i ne postoje posude za razdvajanje ili su izuzetno retke (samo na centralnim gradskim lokacijama).

Dodatne informacije - Postavljeni minimalan broj sporadično postavljenih žutih žičanih kontejneri za PET ambalažu. (Napomena: Na reci Raški postoji brana za sakupljanje ambalažnog plastičnog otpada koju prikuplja operater „Sekopak doo“. Količina prikupljene ambalaže je 400 - 500 kg na mesečnom nivou.)

Indikator 3.5. - Na teritoriji JLS postoje uslovi za odvojeno odlaganje opasnog otpada iz domaćinstava (otpadnih baterija i akumulatora, otpadnog ulja, otpad od električnih i elektronskih proizvoda, boja, lakovi, pesticida, otpadnih lekova i farmaceutskih sredstava i dr.)

Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma - opasni otpad iz domaćinstava se ne razdvaja i odlaže se na deponiji bez razdvajanja iako postoji operater koji vrši ovu uslugu; ne organizuju se akcije sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava ili se organizuju veoma retko;

Dodatne informacije - Postoji operater za prikupljanje otpadnih neopasnih ulja iz ugostiteljskih objekata kao i reciklaža otpadnih guma i prikupljanje neopasnog otpada metalnog porekla i neispravnih vozila, električnog i elektronskog otpada. Na teritoriji Turističkog centra Kopaonik postoje operateri za prikupljanje drugih vrsta neopasnog otpada (staklo, limenke...) koji nisu sa teritorije opštine Raška.

Indikator 4.1. - Stepem učešća građana u izradi planova upravljanja otpadom i planova sanacije deponija.

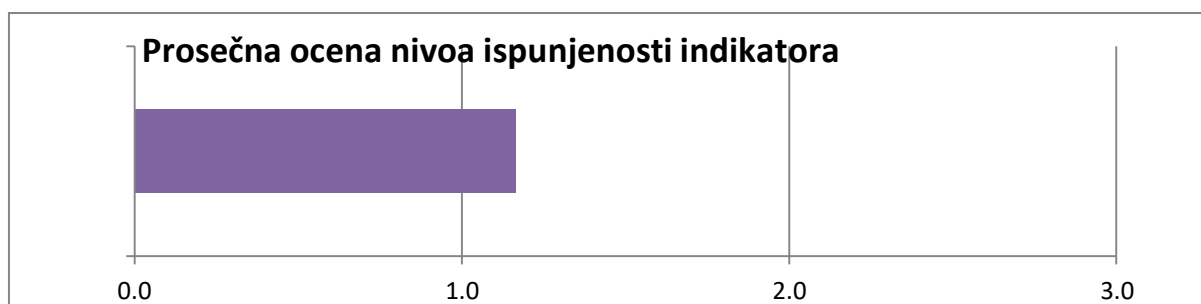
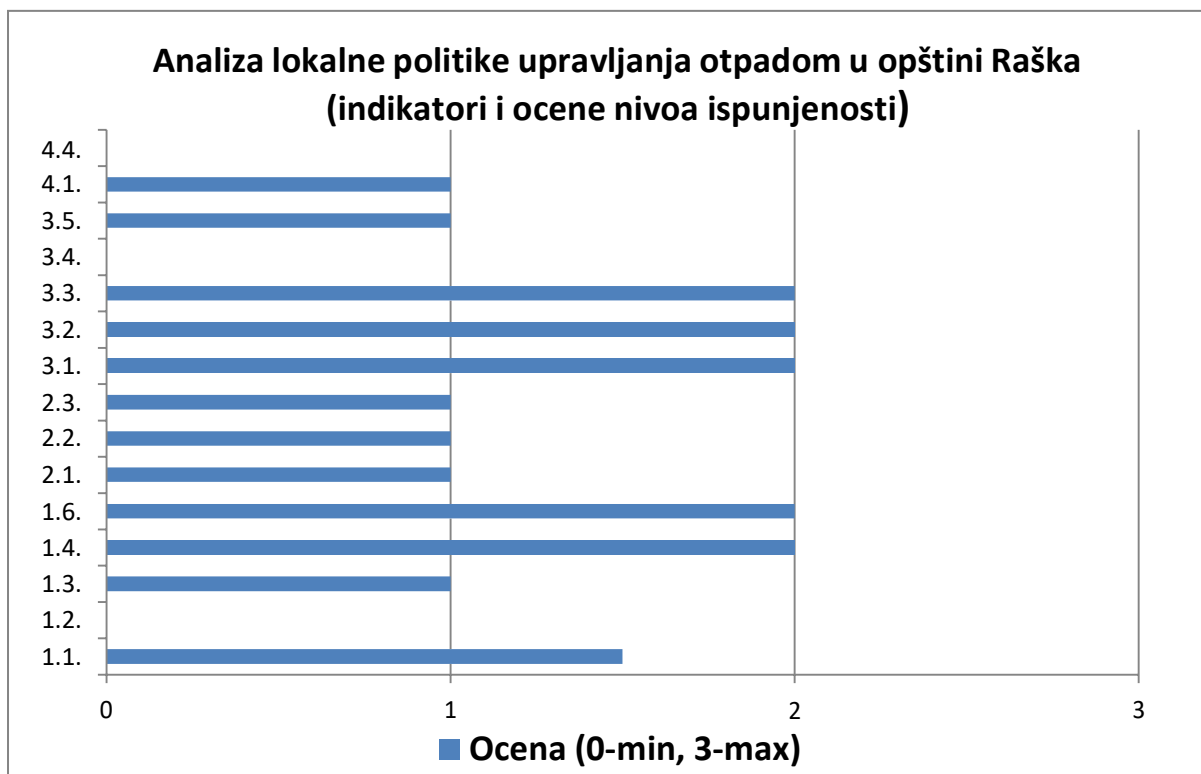
Nivo ispunjenosti - ocena (1) - Ispod zakonskog minimuma - građani su informisani o izradi planova ali nisu imali mogućnost da učestvuju kroz javnu raspravu i davanje komentara; organizovane su javne diskusije ali bez mogućnosti davanja komentara i primedbi; građani su obavesteni o izboru lokacije regionalne/lokalne deponije ali nisu konsultovani.

Dodatne informacije - Ocena je bazirana u odnosu na nacrt Plana upravljanja otpadom za period 2010 - 2020. Procedura izrade novog Plana je u početnoj fazi.

Indikator 4.4. - Zadovoljstvo građana komunalnim uslugama u oblasti upravljanja otpadom. Nivo ispunjenosti - ocena (0) Neprihvatljivo - JLS nije donela odluku o sprovođenju ispitivanja zadovoljstva korisnika uslugom sakupljanja, transporta i odlaganja otpada; ispitivanje nije sprovedeno niti jednom od 2016. godine.

Dodatne informacije - Primedbe se od strane građana, na različite adrese, podnose sporadično preko

Uslužnog centra i preko ovlašćenih predstavnika Mesnih zajednica. Mehanizam knjige utisaka ili popunjavanja ankete za zadovoljstvo korisnika usluga ne postoji.

Opština Raška je u svojim dosadašnjim dokumentima javnih politika isticala problem upravljanja otpadom kao jedan od prioritenih problema.

Javne politike opštine Raška, u prethodnih desetak godina, koje obuhvataju upravljanje otpadom, iskazane su u okviru dva dokumenata. To su Lokalni plan upravljanja otpadom u opštini Raška 2010-2020 i Strategija održivog razvoja opštine Raška 2009-2019.

Na osnovu analize nameće se zaključak da posebnu pažnju u budućnosti treba posvetiti indikatorima:

1.2. JLS redovno izrađuje izveštaj o realizaciji lokalnog plana upravljanja otpadom, razmatra izveštaj pred lokalnom skupštinom i dostavlja ga Agenciji za zaštitu životne sredine;

3.4. JLS je uspostavila uslugu razdvajanja reciklabilnog otpada iz domaćinstava;

4.4 JLS redovno sprovodi ispitivanje zadovoljstva građana komunalnim uslugama u oblasti upravljanja otpadom;